

3. Про скасування спеціального режиму оподаткування діяльності у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства: Лист ДФС України від 03.01.2017р. № 8/7/99-99-15-03-02-17 [Електронний ресурс]: Державна фіскальна служба. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovozakonodavstvo/listi-dps/print-70807.html>.

УДК 657

Шопоняк Х.М.

магістрант

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів, Україна

Барановська С.П.

к.е.н.

доцент кафедри обліку та аналізу

науковий керівник

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів, Україна

РОЛЬ РЕНТНОЇ ПЛАТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

Згідно з Лісовим кодексом України, ліси є національним багатством держави і за своїм призначенням і місцезрештуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, а також експлуатаційні функції. Вони є основним джерелом задоволення потреб суспільства та деревообробної галузі в лісових ресурсах [3].

За обсягом використання і різноманітністю застосування в народному господарстві з деревиною не може зрівнятися жоден інший матеріал. Деревина використовується не тільки у будівництві, для виробничих та побутових потреб, на ремонтних і експлуатаційних роботах, у виробництві меблів, використовується як один з основних видів палива [7].

Як повідомили у Держлісагентстві, фактична лісистість в Україні становить 15,9%, у той час як за розрахунками науковців, оптимальним показником для нашої держави є 20%. Така ситуація не дозволяє забезпечити навіть власних потреб у деревині, оподаткування в цій сфері повинно мати на меті, перш за все, стимулювання відновлення лісів і фінансування лісоохоронних та лісозахисних заходів.

Голян В.А. у своїй статті зазначає, що збори (рентна плата) за спеціальне використання природних ресурсів є основним інструментом фіскального регулювання природокористування, який спрямований на забезпечення перерозподілу ренти в інтересах власника природних ресурсів, як правило, українського народу, у зв'язку з господарським освоєнням природно-ресурсного потенціалу [1].

Одним з видів збору за спеціальне використання природних ресурсів є рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Детально питання

рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів розглянуто в Податковому кодексі України.

Платниками збору за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду є лісокористувачі - юридичні та фізичні особи, яким надано в постійне або тимчасове користування земельні ділянки лісового фонду.

Поряд з деревиною, заготовленою в порядку рубок головного користування, об'єктами стягнення плати за спеціальне використання лісових ресурсів є деревина, заготовлена під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей (у деревостанах віком понад 40 років), розчищення лісових ділянок, укритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо. Об'єктами нарахування збору за спеціальне використання лісових ресурсів є також заготівля другорядних лісових матеріалів, побічні лісові користування, а також використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних та освітньо-виховних цілей і проведення науково-дослідних робіт [5].

Спеціальне використання лісових ресурсів, окрім розміщення пасік, здійснюється за плату. Плата за використання лісових ресурсів є потужним джерелом наповнення бюджету [6].

Відповідно до пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу України, сума Рентної плати обчислюється суб'єктами лісових відносин, які видають спеціальні дозволи, і зазначається у цих же дозволах [4].

Ставки збору за заготівлю деревини основних лісових порід диференціюються в розрізі двох поясів, п'яти розрядів і великої, середньої та дрібної ділової (без кори) деревини, а також дров'яної деревини (з корою).

До першого поясу належать усі ліси, за винятком лісів Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей і лісів гірської зони Львівської області, а до другого поясу належать ліси Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей і ліси гірської зони Львівської області.

Розряди встановлюються для кожного кварталу (урочища) виходячи з нижчезазначеної відстані між центром кварталу і найближчим нижнім складом лісозаготівельника, до якого деревина вивозиться безпосередньо з лісосіки, або пунктом відвантаження деревини залізницею.

Відстань (пряма) від центру кварталу (урочища) до нижнього складу або пункту відвантаження деревини залізницею визначається за картографічними матеріалами і коригується залежно від геоморфологічних умов місцевості за такими коефіцієнтами:

- у лісах з рівнинним рельєфом - 1,1;
- у лісах з горбистим рельєфом або у лісах, понад 30 відсотків площі яких зайнято болотами, - 1,25;
- у лісах з гірським рельєфом - 1,5 [4].

Лісовий кодекс України та бюджетне законодавство передбачає надходження плати за спеціальне використання лісових ресурсів та земель лісового фонду до Державного бюджету України.

У листі від 30.01.2017 р. № 2070/7/99-99-12-03-04-17 Державної фіскальної служби України визначено, що платники Рентної плати обчислюють суму Рентної плати наростаючим підсумком з початку року та складають податкові декларації за формами, затвердженими наказом Міністерства фінансів України. Податкові декларації Рентної плати подаються платниками контролюючим органам за місцезнаходженням лісової ділянки [2].

Проте сучасна система рентних платежів в Україні не стимулює раціональне використання природних ресурсів, не забезпечує відображення реальних втрат суспільства і не створює достатньої фінансової бази місцевих бюджетів. Збільшення надходжень природно-ресурсної ренти до Зведеного бюджету України стане можливим за умови кардинального перегляду методологічних підходів та соціального підґрунтя нарахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.

Підвищення ефективності рентних відносин насамперед потрібно розпочинати з залучення органів місцевого самоврядування, оскільки саме вони є основними представниками місцевого населення та громад. Вони, в першу чергу, повинні зосередити свою увагу на розподілі природних ресурсів між суб'єктами господарювання всіх форм власності. Переваги у використанні лісових ресурсів необхідно надавати в залежності від максимального економічного ефекту, дотриманні правових норм, необхідних для нормального перебігу економічних процесів, пов'язаних з рентними відносинами та ощадливому використанні природних багатств.

Список використаних інформаційних джерел:

1. Голян В. А. Трансформація системи фінансових відносин у лісовому секторі на засадах бюджетної економії та самокупності / В. А. Голян, О. М. Шубалий // Фінанси України. - 2015. - № 12. - С. 81-93. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_12_9

2. Лист ДФС України від 30.01.2017 № 2070/7/99-99-12-03-04-17 «Про рентну плату за спеціальне використання лісових ресурсів» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/listi-dps/71176.html>

3. Лісовий Кодекс України від 21.01.1994 № 3852-ХІІ (редакція 10.03.2017 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (редакція 01.04.2017 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

5. Карпук А. Фіскальне регулювання лісокористування: пріоритети диференціації та диверсифікації / А. Карпук // Економіст. - 2012. - № 7. - С. 52-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2012_7_13

6. Різник О. Ю. Механізм справляння зборів за спеціальне використання вод та лісів в Україні: проблеми ефективності / О. Ю. Різник // Молодіжний науковий вісник Української академії банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1. – С. 63–68.

7. Державне агенство лісових ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article;jsessionid=1875842ACE74F24CDF7E09E5AD966F2D.app1?art_id=169244&cat_id=32888